

MOMENTY DOKRĘCANIA I PARAMETRY REGULACJI

Tabele referencyjne dla warsztatu: zasady dokręcania, wartości orientacyjne według połączeń i marek, parametry regulacji oraz karty danych producenta do uzupełnienia.

- ❖ Zasady dokręcania
- ❖ Momenty według połączeń
- ❖ Koła według marek
- ❖ Parametry regulacji
- ❖ Pojemności i interwały
- ❖ Karty danych pojazdu

26

MAREK AUT

60+

POŁĄCZEŃ

4

KARTY DO DRUKU

A4

DO DRUKU

❖	Jak korzystać z tabel i skąd brać dane producenta	3
1	Zasady dokręcania	4
1.1	Klasy śrub i momenty ogólne dla gwintów metrycznych	5
1.2	Dokręcanie kątowe i śruby jednorazowe	7
1.3	Kolejność dokręcania połączeń wielośrubowych	9
1.4	Klucz dynamometryczny i przeliczanie jednostek	10
2	Momenty według połączeń	11
2.1	Koła: momenty i gwinty według marek	12
2.2	Układ hamulcowy	13
2.3	Zawieszenie i układ kierowniczy	14
2.4	Silnik: korki, filtry, świece, czujniki i osprzęt	15
2.5	Skrzynia biegów i układ napędowy	16
2.6	Elektryka i osprzęt elektryczny	17
3	Parametry regulacji	18
3.1	Ciśnienie w oponach	19
3.2	Geometria kół: zakresy typowe	20
3.3	Luzy, przerwy i parametry silnika	21
3.4	Wartości elektryczne i klimatyzacja	22
3.5	Pojemności orientacyjne	23
3.6	Interwały serwisowe orientacyjne	24
4	Karty danych pojazdu	25
4.1	Karta danych technicznych pojazdu	26
4.2	Rejestr momentów dokręcania dla modelu	27
4.3	Protokół pomiaru geometrii kół	28
4.4	Karta kalibracji i kontroli narzędzi dynamometrycznych	29

WPROWADZENIE

Jak korzystać z tabel i skąd brać dane producenta

Ten bonus łączy dwie rzeczy: wiedzę, jak poprawnie dokręcać i regulować, oraz tabele wartości orientacyjnych, które pozwalają szybko ocenić, czy wartość z dokumentacji jest prawdopodobna.

❖ Trzy poziomy danych

Poziom	Źródło	Kiedy używać
1. Dane producenta dla modelu	Instrukcja serwisowa producenta, systemy danych warsztatowych, tabliczki w aucie	Zawsze przy naprawie; to wartości wiążące
2. Wartości typowe dla marki	Tabele w tym bonusie, doświadczenie warsztatu	Szybka orientacja, kontrola literówek w dokumentacji
3. Wartości ogólne dla gwintów	Tabele klas śrub	Połączenia pomocnicze bez danych producenta (osłony, uchwyty)

❖ Gdzie szukać danych producenta

- ▶ **Instrukcja serwisowa i portal producenta** (dostęp dla niezależnych warsztatów jest w UE regulowany przepisami o dostępie do informacji naprawczych).
- ▶ **Systemy danych warsztatowych** (np. Autodata, HaynesPro, TecRMI): momenty, regulacje, pojemności, schematy, czasy napraw.
- ▶ **Katalog części i instrukcje producentów części**: momenty podane przez producenta amortyzatora, łożyska czy wahacza bywają ważniejsze niż ogólne.
- ▶ **Tabliczki w samochodzie**: ciśnienie w oponach (słupki drzwi lub klapka wlewu), ilość czynnika klimatyzacji (komora silnika).
- ▶ **Instrukcja obsługi auta**: rodzaj oleju, pojemności, ciśnienia w oponach, typy żarówek.

⚠ Bezpieczeństwo

Wartości w tabelach tego bonusu są orientacyjnymi zakresami spotykanymi w samochodach osobowych. Mogą się różnić dla konkretnego modelu, wersji silnika, rocznika i rodzaju felgi. Przy każdej naprawie obowiązuje moment podany przez producenta. Nie dokręcaj elementów bezpieczeństwa (koła, hamulce, zawieszenie, układ kierowniczy) na podstawie samych wartości orientacyjnych, jeśli masz dostęp do danych producenta.

❖ Wskazówka z warsztatu

Na końcu bonusu znajdziesz karty do druku. Wpisuj do nich dane producenta dla aut, które serwisujesz najczęściej. Po kilku miesiącach powstanie Twoja własna, sprawdzona baza danych przy stanowisku.

ROZDZIAŁ 1

Zasady dokręcania

Klasy śrub, tarcie, dokręcanie kątowe, kolejność dokręcania i praca kluczem dynamometrycznym.

Tematy w rozdziale

1.1	Klasy śrub i momenty ogólne dla gwintów metrycznych	str. 5
1.2	Dokręcanie kątowe i śruby jednorazowe	str. 7
1.3	Kolejność dokręcania połączeń wielośrubowych	str. 9
1.4	Klucz dynamometryczny i przeliczanie jednostek	str. 10

1.1

TABELA

Klasy śrub i momenty ogólne dla gwintów metrycznych

Gdy producent nie podaje momentu dla połączenia pomocniczego, punktem wyjścia jest klasa śruby i średnica gwintu. Wartości dotyczą gwintów czystych, lekko naoliwionych, przy współczynniku tarcia około 0,14.

❖ Gwint metryczny zwykły

Gwint	Skok	Klucz	Klasa 8.8	Klasa 10.9	Klasa 12.9
M5	0,8 mm	8 mm	około 5,5 Nm	około 8 Nm	około 9,5 Nm
M6	1,0 mm	10 mm	około 10 Nm	około 14 Nm	około 17 Nm
M8	1,25 mm	13 mm	około 25 Nm	około 35 Nm	około 41 Nm
M10	1,5 mm	16 lub 17 mm	około 49 Nm	około 70 Nm	około 82 Nm
M12	1,75 mm	18 lub 19 mm	około 85 Nm	około 120 Nm	około 140 Nm
M14	2,0 mm	21 lub 22 mm	około 135 Nm	około 190 Nm	około 225 Nm
M16	2,0 mm	24 mm	około 210 Nm	około 295 Nm	około 345 Nm

❖ Gwint metryczny drobnozwojny

Gwint	Klasa 8.8	Klasa 10.9	Typowe zastosowanie
M8 x 1	około 27 Nm	około 38 Nm	Osprzęt, mocowania czujników
M10 x 1,25	około 52 Nm	około 73 Nm	Zawieszenie, hamulce
M12 x 1,25	około 93 Nm	około 130 Nm	Śruby kół części marek, zawieszenie
M12 x 1,5	około 89 Nm	około 125 Nm	Śruby i nakrętki kół, sworznie
M14 x 1,5	około 145 Nm	około 205 Nm	Śruby kół, nakrętki piast

Oznaczenie klasy znajduje się na łbie śruby. Nakrętka powinna mieć klasę co najmniej odpowiadającą śrubie (na przykład 8 dla śruby 8.8, 10 dla śruby 10.9). Śrubę zawsze zastępuj śrubą tej samej klasy, długości, skoku gwintu i rodzaju łba.

❖ Wpływ tarcia na rzeczywisty docisk

Stan gwintu	Skutek przy tym samym momencie	Zalecenie
Suchy, czysty	Docisk zbliżony do założonego w tabelach dla tarcia około 0,14	Stan wyjściowy większości danych
Naoliwiony lub nasmarowany	Mniejsze tarcie, większy docisk, ryzyko przeciążenia śruby	Smaruj tylko, gdy wymaga tego producent
Z pastą miedzianą	Wyraźnie mniejsze tarcie	Nie stosuj na śruby kół i zawieszenia bez zgody producenta
Zardzewiały lub brudny	Duże tarcie, za mały docisk, ryzyko poluzowania	Oczyść gwint gwintownikiem lub szczotką
Z klejem do gwintów	Tarcie zależne od kleju	Dokręcaj w czasie podanym przez producenta kleju

⚠ Bezpieczeństwo

Tabele ogólne nie zastępują danych producenta dla połączeń bezpieczeństwa. Śruby kół, zacisków, wahaczy, piast, głowicy i koła zamachowego dokręcaj zawsze według wartości producenta.

1.2

ZASADY

Dokręcanie kątowe i śruby jednorazowe

Coraz więcej połączeń dokręca się metodą moment plus kąt. Śruba pracuje wtedy w zakresie plastycznym i trwale się wydłuża, dlatego jest jednorazowa.

❖ Jak czytać zapis dokręcania kąтового

Zapis w dokumentacji	Znaczenie
30 Nm + 90°	Dokręć do 30 Nm, następnie obróć o dodatkowe 90° (ćwierć obrotu)
40 Nm + 90° + 90°	Dwa kolejne obroty o 90°, wykonywane osobno dla wszystkich śrub w kolejności
Etap 1: 20 Nm, Etap 2: 60 Nm, Etap 3: +180°	Etapy wykonuje się dla całego kompletu śrub, zanim przejdzie się do kolejnego etapu
Połuzować o 360°, dokręcić ponownie	Procedura stosowana w części silników przy głowicy dla ułożenia uszczelki

❖ Typowe połączenia z dokręcaniem kątowym

Połączenie	Jednorazowe?	Uwagi
Śruby głowicy	Prawie zawsze	Kolejność od środka na zewnątrz, kilka etapów
Śruby pokryw łożysk głównych i korbowodów	Zwykle tak	Czysty gwint, olej wg producenta
Śruby koła zamachowego i dwumasy	Zwykle tak	Często z fabrycznym klejem
Śruba koła pasowego wału korbowego	Zwykle tak	Duży moment, blokada wału
Śruby kół rozrządu i wałków	Często tak	Według procedury rozrządu
Nakrętki piast i półosi	Często tak	Dokręcanie na kole na ziemi, wg producenta
Śruby wahaczy, belek, ram pomocniczych	Często tak	Przy obciążonym zawieszeniu
Śruby mocowania zacisków	Czasem	Śruby z mikrokapsułą kleju są jednorazowe

❖ Dokręcanie moment plus kąt

1	Oczyszczyć gwinty w bloku i śruby (nowe śruby nie wymagają czyszczenia, ale gwint w bloku tak).
2	Sprawdź, czy producent wymaga olejania gwintu lub łoża.
3	Wkręć wszystkie śruby ręcznie, dokręć wstępnie w kolejności producenta.
4	Dokręć momentem etapu pierwszego wszystkie śruby po kolei.
5	Załącz kątomierz nasadkowy lub użyj klucza elektronicznego z funkcją kąta, wyzeruj go.
6	Obracaj płynnie, bez zatrzymywania, aż do zadanego kąta; powtórz dla każdej śruby.
7	Powtórz etapy kątowe w tej samej kolejności, jeśli procedura je przewiduje.

❖ Wskazówka z warsztatu

Zaznaczenie łbów śrub markerem w tej samej pozycji przed etapem kątowym pozwala szybko sprawdzić, czy żadna śruba nie została pominięta. Po obrocie o 90° wszystkie znaki powinny być ustawione identycznie.

1.3

ZASADY

Kolejność dokręcania połączeń wielośrubowych

Kolejność dokręcania decyduje o równym docisku i braku odkształceń. Szczególnie ważna jest przy głowicach, pokrywach, kolektorach, miskach olejowych i kołach.

❖ Schematy najczęściej stosowane

Połączenie	Kolejność	Uwagi
Koło z 4 śrubami	Na krzyż: 1, 3, 2, 4	Dwa etapy: wstępnie, potem pełny moment
Koło z 5 śrubami	W gwiazdę: co druga śruba (1, 3, 5, 2, 4)	Nigdy kolejno po obwodzie
Głowica	Spiralnie od środka na zewnątrz	Odkręcanie w kolejności odwrotnej, od zewnątrz
Pokrywa zaworów	Od środka na zewnątrz, naprzemiennie	Mały moment, dwa etapy
Kolektor dolotowy i wydechowy	Od środka na zewnątrz	Kolektor wydechowy na zimnym silniku
Miska olejowa	Od środka, naprzemiennie, w dwóch etapach	W misce z uszczelką silikonową według czasu utwardzania
Docisk sprzęgła	Po przekątnej, stopniowo	Równomierne ściąganie sprężyny talerzowej
Obudowa pompy wody lub termostatu	Po przekątnej	Unikaj pęknięcia odlewu
Piasta przykręcana (4 śruby)	Na krzyż	Często moment plus kąt

❖ Dlaczego kolejność ma znaczenie

- ▶ **Głowica** dokręcona kolejno od jednej strony odkształca się i nie dociska równo uszczelki; efekt to przedmuch spalin do układu chłodzenia.
- ▶ **Koło** dokręcone kolejno po obwodzie może osiąść krzywo na piaście, co daje bicie i drgania przy hamowaniu.
- ▶ **Kolektor wydechowy** dokręcony od końców pęka lub nie uszczelnia środkowych kanałów.
- ▶ **Docisk sprzęgła** ściągany z jednej strony może się odkształcić, powodując szarpanie przy ruszaniu.

⚠ **Bezpieczeństwo**

Połączeń z uszczelkami nie dokręcaj od razu pełnym momentem. Zawsze wykonaj co najmniej dwa etapy: wstępny dla wszystkich śrub, a następnie docelowy w tej samej kolejności.

1.4

TABELA

Klucz dynamometryczny i przeliczanie jednostek

Klucz dynamometryczny jest przyrządem pomiarowym. Dobry wybór zakresu i właściwa obsługa decydują o tym, czy zadany moment jest rzeczywiście osiągnięty.

❖ **Dobór zakresu klucza**

Zakres klucza	Napęd	Zastosowanie
2 do 25 Nm	1/4 cala	Czujniki, pokrywy, śruby M5 i M6, odpowietrzniki
5 do 60 Nm	3/8 cala	Świece, korki oleju, osprzęt, prowadnice zacisków
40 do 200 Nm	1/2 cala	Koła, zawieszenie, jarzma zacisków
60 do 340 Nm i więcej	1/2 lub 3/4 cala	Nakrętki piast, śruby kół pasowych, duże połączenia zawieszenia

Najdokładniejszy pomiar uzyskuje się w środkowej części zakresu klucza, zwykle od około 20 do 100 procent zakresu. Nie używaj klucza 40 do 200 Nm do dokręcania czujnika momentem 10 Nm.

❖ **Zasady obsługi**

- ▶ Chwytaj klucz za środek rękojeści i ciągnij prostopadle do osi śruby, płynnie, bez szarpnięć.
- ▶ Po kliknięciu natychmiast przestań; dociąganie po kliknięciu zwiększa moment.
- ▶ Nie używaj klucza dynamometrycznego do odkręcania.
- ▶ Po pracy rozpręż sprężynę do najniższej wartości skali.
- ▶ Przedłużki proste nie zmieniają momentu, ale przedłużki wydłużające ramię (adaptery typu wrona) wymagają przeliczenia.
- ▶ Sprawdzaj kalibrację regularnie, zwykle raz w roku lub po upadku klucza.

❖ **Przeliczanie Nm na lbf ft**

Nm	lbf ft	Nm	lbf ft	Nm	lbf ft
10	7,4	60	44,3	140	103,3
20	14,8	80	59,0	160	118,0
25	18,4	90	66,4	180	132,8
30	22,1	100	73,8	200	147,5
40	29,5	110	81,1	250	184,4
50	36,9	120	88,5	300	221,3

Przeliczenie	Mnożnik	Przykład
lbf ft na Nm	× 1,356	100 lbf ft to około 136 Nm
Nm na lbf ft	× 0,738	120 Nm to około 88,5 lbf ft
lbf in na Nm	× 0,113	90 lbf in to około 10,2 Nm
kGm na Nm	× 9,81	11 kGm to około 108 Nm

ROZDZIAŁ 2

Momenty według połączeń

Typowe zakresy dla kół, hamulców, zawieszenia, silnika, napędu i elektryki. Szybka kontrola, czy wartość z dokumentacji jest prawdopodobna.

Tabele w rozdziale

2.1	Koła: momenty i gwinty według marek	str. 12
2.2	Układ hamulcowy	str. 13
2.3	Zawieszenie i układ kierowniczy	str. 14
2.4	Silnik: korki, filtry, świece, czujniki i osprzęt	str. 15
2.5	Skrzynia biegów i układ napędowy	str. 16
2.6	Elektryka i osprzęt elektryczny	str. 17

2.1

TABELA

Koła: momenty i gwinty według marek

Tabela pokazuje wartości najczęściej spotykane w popularnych modelach danej marki. Moment może się różnić między modelami, rocznikami, rodzajem felgi (stalowa lub aluminiowa) i typem śruby, dlatego zawsze potwierdź go dla konkretnego auta.

Marka	Typowy moment (orientacyjnie)	Najczęstszy gwint	Uwagi
Volkswagen, Skoda, Seat, Audi	120 Nm (w części modeli 140 Nm)	M14 x 1,5	Śruby, często z kołnierzem stożkowym
BMW	120 do 140 Nm	M12 x 1,5 lub M14 x 1,25	Nowsze modele zwykle wyższy moment
Mercedes-Benz	110 do 150 Nm	M12 x 1,5 lub M14 x 1,5	Śruby z kołnierzem kulistym w wielu modelach
Ford	około 135 Nm	M12 x 1,5	Popularne modele osobowe
Opel	110 do 140 Nm	M12 x 1,5	Zależnie od modelu i generacji
Renault, Dacia	105 do 110 Nm	M12 x 1,5	Część modeli z nakrętkami
Peugeot, Citroën, DS	90 do 110 Nm	M12 x 1,25	Zależnie od modelu
Fiat, Alfa Romeo, Lancia	86 do 120 Nm	M12 x 1,25	Zależnie od modelu
Toyota, Lexus	około 103 Nm	M12 x 1,5	Najczęściej nakrętki
Honda	około 108 Nm	M12 x 1,5	Nakrętki
Mazda	108 do 147 Nm	M12 x 1,5	Zależnie od modelu
Nissan	108 do 118 Nm	M12 x 1,25	Nakrętki
Hyundai, Kia	90 do 110 Nm	M12 x 1,5	Nakrętki
Volvo	około 140 Nm	M14 x 1,5	Śruby
Mitsubishi	98 do 118 Nm	M12 x 1,5	Nakrętki
Subaru	89 do 120 Nm	M12 x 1,25	Nowsze modele zwykle wyższy moment

❖ **Zasady montażu kół**

- Powierzchnie przylegania piasty i felgi muszą być czyste, bez rdzy i farby.
- Rodzaj kołnierza śruby (stożkowy, kulisty, płaski) musi odpowiadać feldze; śruby od felg stalowych często nie pasują do aluminiowych.
- Dokręcaj na krzyż w dwóch etapach, ostatecznie kluczem dynamometrycznym na kole stojącym na ziemi.
- Po 50 do 100 km sprawdź moment, szczególnie po montażu felg aluminiowych lub nowych felg.
- Nie smaruj gwintów śrub kół, jeśli producent tego nie zaleca.

⚠ **Bezpieczeństwo**

Zbyt mały moment prowadzi do poluzowania i utraty koła, zbyt duży do odkształcenia tarczy, piasty i zerwania śrub. Klucz uderowy z ogranicznikiem momentu nie zastępuje kontroli kluczem dynamometrycznym.

2.2

TABELA

Układ hamulcowy

Zakresy orientacyjne dla samochodów osobowych. Śruby jarzm i zacisków są elementami bezpieczeństwa: wartość producenta jest obowiązkowa.

Połączenie	Typowy zakres	Uwagi
Śruby prowadnic zacisku (przód)	25 do 35 Nm	Często nowe śruby z klejem
Śruby prowadnic zacisku (tył)	25 do 40 Nm	Jak wyżej
Śruby jarzma zacisku (przód)	80 do 200 Nm	Duży rozrzut, często śruby jednorazowe
Śruby jarzma zacisku (tył)	60 do 120 Nm	Według producenta
Śruba ustalająca tarczę	4 do 12 Nm	Nie służy do mocowania tarczy, tylko ustalania
Śruba banjo przewodu elastycznego	15 do 30 Nm	Zawsze nowe podkładki miedziane
Nakrętka przewodu sztywnego (M10)	12 do 18 Nm	Klucz do przewodów hamulcowych
Odpowietrznik zacisku	5 do 12 Nm	Łatwo urwać
Mocowanie bębna lub piasty bębna	Według producenta	Często nakrętka piasty jednorazowa
Mocowanie silnika EPB do zacisku	8 do 15 Nm	Małe śruby Torx
Mocowanie pompy hamulcowej do serwa	15 do 30 Nm	Nakrętki samokontrujące
Czujnik prędkości koła ABS	5 do 12 Nm	Nie dokręcaj nadmiernie, obudowa z tworzywa

❖ Wskazówka z warsztatu

Przy śrubach z fabryczną mikrokapsułą kleju (kolorowy pasek na gwincie) stosuj nowe śruby. Klej działa tylko raz, a śruba bez niego może się poluzować od drgań.

2.3

TABELA

Zawieszenie i układ kierowniczy

Połączenia z tulejami gumowymi dokręcamy ostatecznie przy zawieszeniu w pozycji jazdy, a nakrętki samokontruujące stosujemy zawsze nowe.

Połączenie	Typowy zakres	Uwagi
Nakrętka tłoczyska amortyzatora (góra)	40 do 70 Nm	Kontra tłoczyska kluczem imbusowym lub Torx
Mocowanie górne kolumny do nadwozia	20 do 60 Nm	Nakrętki pod maską
Śruby kolumny do zwrotnicy	80 do 150 Nm, często plus kąt	Często śruby jednorazowe
Amortyzator tylny (śruby)	50 do 130 Nm	Przy obciążonym zawieszeniu
Łącznik stabilizatora	40 do 70 Nm	Nowe nakrętki
Gumy stabilizatora (obejmy)	20 do 50 Nm	Przy obciążonym zawieszeniu
Sworzeń wahacza w zwrotnicy	40 do 100 Nm	Nowa nakrętka lub śruba zacisku
Śruby tulei wahacza do ramy	60 do 150 Nm, często plus kąt	Przy obciążonym zawieszeniu
Końcówka drążka w zwrotnicy	35 do 60 Nm	Nowa nakrętka lub zawlecza
Nakrętka kontruująca końcówki drążka	40 do 75 Nm	Po ustawieniu zbieżności
Drążek kierowniczy do przekładni	60 do 100 Nm	Klucz do drążków
Mocowanie przekładni kierowniczej	50 do 120 Nm, często plus kąt	Według producenta
Śruby ramy pomocniczej	90 do 180 Nm, często plus kąt	Śruby jednorazowe, kontrola geometrii
Belka tylna (tuleje)	60 do 150 Nm	W pozycji jazdy

⚠ Bezpieczeństwo

Po pracach przy zawieszeniu i układzie kierowniczym wykonaj pomiar geometrii. Nawet prawidłowo dokręcone elementy po wymianie często zmieniają ustawienie kół.

2.4

TABELA

Silnik: korki, filtry, świece, czujniki i osprzęt

Wiele połączeń silnika wkręca się w aluminium lub tworzywo. Za duży moment niszczy gwinty i obudowy, za mały daje wycieki.

Połączenie	Typowy zakres	Uwagi
Korek spustowy M12 do M14, miska stalowa	25 do 35 Nm	Nowa uszczelka
Korek spustowy, miska aluminiowa	15 do 30 Nm	Szczególna ostrożność
Korek spustowy, miska z tworzywa (korek ćwierćobrotowy)	Według producenta	Często zatrask zamiast momentu
Pokrywa obudowy filtra oleju	20 do 35 Nm	Nowe O-ringi naoliwione
Filtr oleju puszkowy	Ręcznie, około 3/4 obrotu po kontakcie	Albo moment z obudowy filtra
Świeca zapłonowa M14, płaska uszczelka	20 do 30 Nm	Na zimnym silniku
Świeca zapłonowa M14, gniazdo stożkowe	15 do 25 Nm	Bez uszczelki
Świeca zapłonowa M12	15 do 25 Nm	Częsta w nowszych silnikach
Świeca zapłonowa M10	10 do 15 Nm	Małe silniki
Świeca żarowa M8 do M10	8 do 20 Nm	Ryzyko urwania
Sonda lambda M18 x 1,5	40 do 60 Nm	Pasta do sond tylko na gwint
Czujnik temperatury płynu	10 do 25 Nm	Nowy O-ring lub uszczelka
Czujnik ciśnienia oleju	15 do 30 Nm	Nie przekraczaj, korpus łatwo uszkodzić
Śruby pokrywy zaworów M6	8 do 12 Nm	Od środka na zewnątrz
Śruby kolektora dolotowego M8	15 do 25 Nm	Od środka na zewnątrz
Nakrętki kolektora wydechowego M8	20 do 30 Nm	Nowe nakrętki, zimny silnik
Śruby cewek zapłonowych M6	6 do 10 Nm	Mały moment
Śruby pompy wody M6 do M8	8 do 25 Nm	Po przekątnej

❖ **Wskazówka z warsztatu**

Pasta montażowa do sond lambda chroni gwint przed zapieczeniem. Nie nanoś jej na końcówkę pomiarową sondy; zanieczyszczenie elementu ceramicznego może ją uszkodzić.

2.5

TABELA

Skrzynia biegów i układ napędowy

W układzie napędowym przenoszone są duże momenty, a wiele połączeń ma śruby jednorazowe. Moment producenta jest szczególnie ważny przy nakrętkach piast i śrubach wału napędowego.

Połączenie	Typowy zakres	Uwagi
Korek spustowy i wlewu skrzyni manualnej	25 do 50 Nm	Nowe uszczelki, bity lub klucze wieloząbkowe
Korek kontrolny skrzyni automatycznej	20 do 40 Nm	Według procedury temperaturowej
Śruby miski skrzyni automatycznej	6 do 12 Nm	Mały moment, po przekątnej
Nakrętka piasty (półosi)	150 do 350 Nm lub moment plus kąt	Często jednorazowa, dokręcanie na kole na ziemi
Śruby przegubu półosi do kołnierza skrzyni	40 do 80 Nm	Nowe śruby wieloząbkowe
Śruby wału napędowego do kołnierza	50 do 100 Nm	Często śruby jednorazowe
Śruby docisku sprzęgła	20 do 30 Nm	Po przekątnej, stopniowo
Śruby koła zamachowego	Moment plus kąt	Śruby jednorazowe
Śruby dzwonu skrzyni do silnika	40 do 80 Nm	Różne długości, zapisz rozmieszczenie
Poduszka silnika lub skrzyni	40 do 120 Nm, często plus kąt	Według producenta

⚠ Bezpieczeństwo

Śruby koła zamachowego, dwumasy i nakrętki piast zwykle są jednorazowe. Ponowne użycie grozi ich zerwaniem lub poluzowaniem pod obciążeniem.

2.6

TABELA

Elektryka i osprzęt elektryczny

Połączenia elektryczne dużego prądu muszą być dokręcone pewnie, ale bez przeciążania zacisków z ołowiu, miedzi i tworzywa.

Połączenie	Typowy zakres	Uwagi
Zaciski akumulatora (śruba M6 do M8)	4 do 8 Nm	Zbyt duży moment deformuje biegun ołowiany
Listwa dociskowa akumulatora	8 do 20 Nm	Akumulator nie może się przesuwac
Przewód B+ alternatora (M6 do M8)	8 do 15 Nm	Oslona izolacyjna na miejscu
Przewód główny rozrusznika (M8 do M10)	10 do 18 Nm	Czysty zacisk
Śruby mocowania alternatora	20 do 50 Nm	Według producenta
Śruby mocowania rozrusznika	35 do 70 Nm	Według producenta
Punkty masowe na nadwoziu (M6 do M8)	8 do 20 Nm	Oczyść do metalu, zabezpiecz przed korozją
Czujnik położenia wału lub wałka (M6)	6 do 10 Nm	Nowy O-ring

❖ Wskazówka z warsztatu

Przy punktach masowych dokręcenie to tylko połowa sukcesu. Oczyść powierzchnię styku do gołego metalu, a po dokręceniu zabezpiecz połączenie preparatem antykorozyjnym. Słaba masa jest przyczyną wielu trudnych usterek elektrycznych.

ROZDZIAŁ 3

Parametry regulacji

Ciśnienia w oponach, geometria kół, luzy i przerwy, wartości pomiarowe, pojemności i interwały. Zakresy typowe dla samochodów osobowych.

Tabele w rozdziale

3.1	Ciśnienie w oponach	str. 19
3.2	Geometria kół: zakresy typowe	str. 20
3.3	Luzy, przerwy i parametry silnika	str. 21
3.4	Wartości elektryczne i klimatyzacja	str. 22
3.5	Pojemności orientacyjne	str. 23
3.6	Interwały serwisowe orientacyjne	str. 24

3.1

TABELA

Ciśnienie w oponach

Właściwe ciśnienie podaje producent na tabliczce na słupku drzwi kierowcy, na klapce wlewu paliwa lub w instrukcji. Zależy od rozmiaru opony, obciążenia auta i prędkości jazdy.

Klasa auta	Typowo przód	Typowo tył	Pełne obciążenie
Auto miejskie	2,0 do 2,4 bar	1,9 do 2,3 bar	Zwykle +0,2 do +0,4 bar, częściej z tyłu
Kompakt	2,1 do 2,5 bar	2,0 do 2,4 bar	Zwykle +0,2 do +0,5 bar
Klasa średnia i kombi	2,2 do 2,7 bar	2,2 do 2,9 bar	Tył często wyraźnie wyżej
SUV	2,2 do 2,8 bar	2,2 do 3,0 bar	Według tabliczki dla obciążenia
Dostawcze lekkie	2,8 do 3,8 bar	3,0 do 4,5 bar	Silnie zależne od obciążenia

❖ Zasady pomiaru

- ▶ Mierz ciśnienie na zimnych oponach, po postoju lub po przejechaniu najwyżej kilku kilometrów.
- ▶ Nie upuszczaj powietrza z ciepłej opony; ciśnienie rośnie podczas jazdy o kilka dziesiątych bara i to normalne.
- ▶ Po korekcie ciśnienia w aucie z pośrednim TPMS wykonaj kalibrację systemu.
- ▶ Przy oponach w innym rozmiarze niż fabryczny ciśnienie ustala się według tabel nośności producenta opon.

Odchylenie ciśnienia	Skutek
Za niskie	Zużycie krawędzi bieżnika, przegrzewanie opony, większe spalanie, gorsza stabilność
Za wysokie	Zużycie środka bieżnika, mniejsza przyczepność, gorszy komfort
Różnica między stronami osi	Ściąganie auta, nierówne hamowanie

3.2

TABELA

Geometria kół: zakresy typowe

Wartości geometrii są ściśle określone dla każdego modelu i obciążenia. Zakresy poniżej pomagają ocenić wynik pomiaru, ale regulacja zawsze odbywa się według danych producenta zapisanych w przyrządzie.

Parametr	Typowy zakres (przód)	Typowy zakres (tył)	Uwagi
Zbieżność całkowita	około 0°00' do +0°20'	około +0°05' do +0°30'	Regulowana na drążkach (przód) lub mimośrodkach (tył)
Pochylenie (camber)	około -0°20' do -1°30'	około -0°40' do -2°00'	Często nieregulowane z przodu w kolumnie MacPhersona
Różnica pochylenia lewo i prawo	zwykle do około 0°30'	zwykle do około 0°30'	Większa różnica wskazuje na wygięte elementy
Kąt wyprzedzenia (caster)	około +3° do +8°	nie dotyczy	Różnica stron powoduje ściąganie
Różnica casteru lewo i prawo	zwykle do około 0°30'	nie dotyczy	Kontrola uszkodzeń zawieszenia

Zbieżność podaje się w stopniach i minutach kątowych lub w milimetrach. 1° to 60 minut. Wartość dodatnia oznacza zbieżność (przody kół bliżej siebie), ujemna rozbieżność. Przed pomiarem sprawdź ciśnienie w oponach, luzu zawieszenia i stan łożysk.

❖ **Wskazówka z warsztatu**

Zapisuj wyniki przed regulacją i po niej. Wydruk z przyrządu z wartościami początkowymi to dla klienta czytelny dowód, że regulacja była potrzebna, i cenna informacja przy kolejnej wizycie.

3.3

TABELA

Luzy, przerwy i parametry silnika

Parametry regulacyjne silnika różnią się między konstrukcjami. W wielu nowoczesnych silnikach luzy zaworowe kasowane są hydraulicznie, a obroty biegu jałowego ustala sterownik.

Parametr	Typowy zakres	Uwagi
Luz zaworowy dolotowy (zimny silnik)	około 0,15 do 0,25 mm	Tylko silniki bez popychaczy hydraulicznych
Luz zaworowy wylotowy (zimny silnik)	około 0,25 do 0,40 mm	Jak wyżej
Przerwa na elektrodach świecy zapłonowej	około 0,6 do 1,1 mm	Świec z przerwą fabryczną nie regulujemy
Przerwa świecy w instalacji LPG	zwykle o około 0,1 do 0,2 mm mniejsza	Według producenta instalacji lub świecy
Obroty biegu jałowego (benzyna)	około 650 do 900 obr/min	Na rozgrzanym silniku
Obroty biegu jałowego (diesel)	około 750 do 900 obr/min	Na rozgrzanym silniku
Temperatura otwarcia termostatu	około 80 do 95 °C	Termostaty elektryczne regulują dynamicznie
Kompresja (benzyna)	około 10 do 14 bar	Różnica między cylindrami do około 10 do 15 procent
Kompresja (diesel)	około 25 do 35 bar	Jak wyżej
Ciśnienie oleju, rozgrzany silnik, bieg jałowy	co najmniej około 1 bar	Przy 2000 do 3000 obr/min około 2 do 4 bar
Ciśnienie paliwa (wtrysk pośredni)	około 3 do 4 bar	Część układów do około 5 bar
Ciśnienie w układzie chłodzenia	około 1,0 do 1,5 bar	Według oznaczenia korka

⚠ **Bezpieczeństwo**

Regulacja luzów zaworowych wymaga ustawienia każdego cylindra w GMP sprężania i znajomości procedury producenta. Za mały luz powoduje wypalenie zaworów, za duży hałas i spadek mocy.

3.4

TABELA

Wartości elektryczne i klimatyzacja

Zakresy pomiarowe, które mechanik sprawdza najczęściej podczas diagnostyki elektrycznej i serwisu klimatyzacji.

Pomiar	Typowa wartość	Uwagi
Napięcie spoczynkowe akumulatora	12,6 V i więcej (AGM około 12,8 V)	Po kilku godzinach postoju
Napięcie podczas rozruchu	nie mniej niż około 9,6 do 10 V	Przy temperaturze pokojowej
Napięcie ładowania	około 13,8 do 14,7 V	Inteligentne ładowanie okresowo 12,5 do 15 V
Tętnienia AC przy ładowaniu	zwykle poniżej około 0,1 do 0,5 V	Wyższe wskazują na uszkodzone diody
Prąd upływu po uśpieniu	około 20 do 50 mA	Po czasie uśpienia sterowników
Spadek napięcia na przewodzie przy rozruchu	do około 0,5 V	Plus i masa osobno
Zasilanie odniesienia czujników	około 5 V	Sygnał około 0,5 do 4,5 V
Rezystancja świecy żarowej (stalowej)	zwykle poniżej około 1 do 2 Ω	Świece ceramiczne wg producenta
Rezystancja wtryskiwacza wysokooporowego	około 11 do 16 Ω	Wtryskiwacze niskooporowe około 2 do 5 Ω

❖ Klimatyzacja: orientacyjne ciśnienia robocze

Warunek	Strona niskiego ciśnienia	Strona wysokiego ciśnienia
Silnik wyłączony, ciśnienie statyczne	Zbliżone po obu stronach, zależne od temperatury otoczenia	Jak obok
Praca przy około 20 do 30 °C, R134a lub R1234yf	około 1,5 do 3 bar	około 10 do 20 bar
Temperatura nawiewu przy tych warunkach	około 4 do 10 °C na środkowym nawiewie	Recyrkulacja, maksymalne chłodzenie

Ciśnienia klimatyzacji silnie zależą od temperatury i wilgotności otoczenia, obrotów silnika i konstrukcji układu. Ilość czynnika i rodzaj oleju podaje tabliczka pod maską. Ocenę napełnienia wykonuje się stacją serwisową przez odzysk i ważenie czynnika.

3.5

TABELA

Pojemności orientacyjne

Pojemności pomagają przygotować materiały przed przyjazdem auta. Dokładną ilość podaje producent, a poziom zawsze kontroluje się po napełnieniu.

Układ	Typowa ilość	Uwagi
Olej silnikowy z filtrem, silnik 1,0 do 1,6	około 3,5 do 4,5 l	Kontrola bagnetem lub czujnikiem
Olej silnikowy z filtrem, silnik 1,8 do 2,0	około 4,0 do 5,8 l	Diesle zwykle więcej niż benzyny
Olej silnikowy, silniki V6 i większe	około 5,5 do 8,0 l	Według producenta
Płyn chłodniczy (cały układ)	około 5 do 9 l	Wymiana częściowa ze spuszczeniem z chłodnicy daje mniej
Płyn hamulcowy (wymiana)	około 0,8 do 1,0 l	Z przepłukaniem i sprzęgłem
Olej skrzyni manualnej	około 1,6 do 2,5 l	Według producenta
Olej skrzyni automatycznej (wymiana statyczna)	około 3 do 5 l	Całkowita pojemność wyraźnie większa
Olej skrzyni dwusprzęgłowej mokrej	około 5 do 7 l	Z filtrem, według procedury
Czynnik klimatyzacji	około 350 do 650 g	Według tabliczki pod maską
Płyn spryskiwaczy	około 3 do 5 l	Zimą płyn zimowy
AdBlue (zbiornik)	około 10 do 25 l	Według auta

3.6

TABELA

Interwały serwisowe orientacyjne

Interwały zależą od producenta, rodzaju silnika i warunków eksploatacji. Dla aut eksploatowanych w trudnych warunkach (krótkie trasy, holowanie, kurz, taksówki) interwały się skracają.

Czynność	Typowy interwał	Warunki trudne
Olej silnikowy i filtr	10 000 do 30 000 km lub 1 do 2 lata	Co 10 000 km lub co roku
Filtr powietrza	15 000 do 60 000 km	Częściej przy zapyleniu
Filtr kabinowy	Co roku lub 15 000 km	Co pół roku przy alergii pasażerów
Filtr paliwa (diesel)	20 000 do 60 000 km	Częściej przy paliwie niepewnej jakości
Świece zapłonowe	30 000 do 120 000 km	LPG: często 20 000 do 30 000 km
Płyn hamulcowy	Co 2 lata	Bez zmian
Płyn chłodniczy	4 do 5 lat lub wg technologii	Kontrola ochrony co sezon
Pasek rozrządu	60 000 do 240 000 km lub 4 do 10 lat	Według producenta, co nastąpi wcześniej
Pasek wieloklinowy	60 000 do 120 000 km	Przy pęknięciach od razu
Olej skrzyni automatycznej	60 000 do 100 000 km	Częściej przy holowaniu
Olej skrzyni manualnej	Często dożywotni, zalecany 60 000 do 120 000 km	Przy trudnej zmianie biegów
Serwis klimatyzacji	Co 1 do 2 lata	Odgrzybianie co roku

ROZDZIAŁ 4

Karty danych **pojazdu**

Formularze do druku, w których zapisujesz dane producenta dla aut serwisowanych najczęściej. Twoja własna baza danych przy stanowisku.

Karty w rozdziale

4.1	Karta danych technicznych pojazdu	str. 26
4.2	Rejestr momentów dokręcania dla modelu	str. 27
4.3	Protokół pomiaru geometrii kół	str. 28
4.4	Karta kalibracji i kontroli narzędzi dynamometrycznych	str. 29

4.1

KARTA DO DRUKU

Karta danych technicznych pojazdu

Jedna karta na model i wersję silnika. Wypełnij ją na podstawie danych producenta i trzymaj w segregatorze przy stanowisku.

Marka, model, generacja	
Silnik (kod, pojemność, moc)	
Skrzynia biegów	
Lata produkcji	
Źródło danych	

Pozycja	Specyfikacja / wartość	Ilość	Uwagi
Olej silnikowy (norma, lepkość)			
Filtr oleju (numer)			
Płyn chłodniczy (technologia)			
Płyn hamulcowy (klasa DOT)			
Olej skrzyni biegów			
Świece zapłonowe lub żarowe			
Czynnik i olej klimatyzacji			
Ciśnienie w oponach przód / tył			
Rozmiar opon i felg			
Interwał rozrządu			

Uwagi szczególne (blokady, procedury, częste usterki)	

4.2

KARTA DO DRUKU

Rejestr momentów dokręcania dla modelu

Zapisuj momenty producenta dla połączeń, które wykonujesz najczęściej. Kolumna Etapy pozwala zanotować procedurę moment plus kąt.

Marka, model, silnik	
Źródło danych i data	

Połączenie	Moment / etapy	Śruba jedn orazowa?	Klucz / bit	Uwagi
Śruby lub nakrętki kół				
Prowadnice zacisku przód				
Jarżmo zacisku przód				
Prowadnice zacisku tył				
Jarżmo zacisku tył				
Kolumna do zwrotnicy				
Nakrętka tłoczyska				
Sworzeń wahacza				
Tuleje wahacza				
Końcówka drążka				
Nakrętka piasty				
Korek spustowy oleju				
Świece zapłonowe lub żarowe				

4.3

KARTA DO DRUKU

Protokół pomiaru geometrii kół

Wpisz wartości przed regulacją i po niej. Protokół przekaz klientowi razem z wydrukiem z przyrządu.

Data, przebieg	
Pojazd i numer rejestracyjny	
Ciśnienie w oponach przed pomiarem	
Stan zawieszenia i luzy	

Parametr	Wartość producenta	Przed regulacją	Po regulacji
Zbieżność przód lewa			
Zbieżność przód prawa			
Zbieżność przód całkowita			
Pochylenie przód lewe / prawe			
Caster lewy / prawy			
Zbieżność tył lewa / prawa			
Zbieżność tył całkowita			
Pochylenie tył lewe / prawe			
Oś jazdy			
Położenie kierownicy			

Uwagi i zalecenia	
Podpis mechanika	

4.4

KARTA DO DRUKU

Karta kalibracji i kontroli narzędzi dynamometrycznych

Klucz dynamometryczny traci dokładność z czasem i po upadkach. Zapisuj daty kontroli i wyniki, aby mieć pewność, że dokręcasz zadany momentem.

Klucz (producent, zakres, nr)	Data kontroli	Wynik / odchyłka	Następna kontrola

❖ Wskazówka z warsztatu

Większość producentów kluczy dopuszcza odchyłkę około ± 4 procent dla kluczy z mechanizmem łamanym. Kalibrację zleca się zwykle raz w roku albo po 5 000 cyklach, zależnie od tego, co nastąpi wcześniej.

Momenty dokręcania i parametry regulacji

Dobre połączenie zaczyna się od właściwego momentu. Sprawdzaj dane producenta, zapisuj je w kartach i dokręcaj zawsze kluczem dynamometrycznym.